

Kuřim (okr. Brno-venkov)

Ul. Brněnská č. p. 173.

Středověk, novověk. Pohřebiště. Skupina/sít sond. Záchranný výzkum.
Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -601941.5, -1148962.4

Při záchranném archeologickém výzkumu na stavbě „Kuřim – novostavba přípojky kanalizace ppč. 605/1, 1034, 1039“ na katastrálním území Kuřim, Brněnská ulice 173/20, byly při výkopech zjištěny kosterní pozůstatky minimálně osmi jedinců (Matějčková 2024). Kvůli omezenému rozsahu výkopu (šířka 40–60 cm) byly vyzvednuty pouze ty kosterní pozůstatky, které byly obnaženy rýhou (pouze v případě hrobu 800 byla vyzvednuta téměř celé kostra). Hrobové jámy nebyly patrné. Vzhledem k absenci nálezů a charakteru koster uložených na zádech s orientací Z–V je snad možné se domnívat, že patří do (raného?) středověku.

Literatura

Matějčková, A. 2024: *Kuřim – novostavba přípojky kanalizace ppč. 605/1, 1034, 1039*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. M-TX-202500075. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Ústavu archeologické památkové péče, v. v. i. DOI: 10.60585/M-TX-202500075. Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-202500075>.

Summary

An archaeological excavation conducted during the construction of a sewer connection in Brněnská Street (Kuřim cadastral area, Brno-Country District) yielded the skeletal remains of at least eight individuals. Given the absence of associated finds and the nature and position of the individuals – laid in a stretched position on their backs and oriented west-east – it is likely that they date to the (Early?) Middle Ages.

Andrea Matějčková

Litovel (okr. Olomouc)

Ul. 1. máje č. p. 750, parc. č. 160/2.

Vrcholný středověk. Místo sběru. Povrchový sběr. Průzkum.
Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci, přír. č. 8/2021.

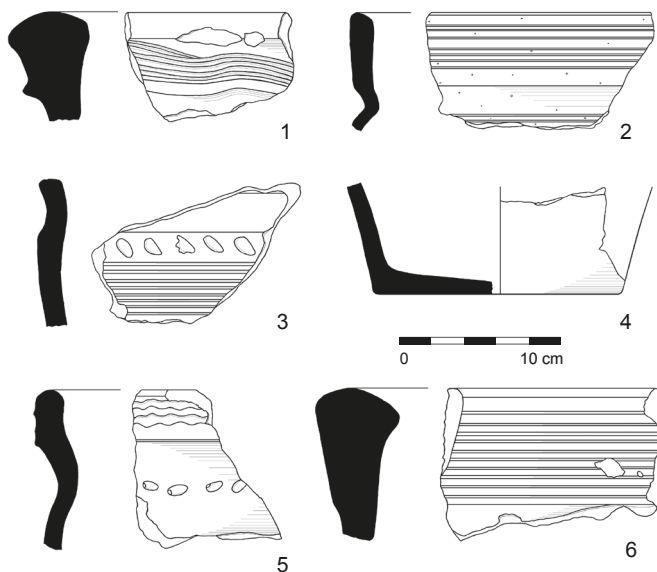
Lokalizace: WGS-84: 49.7010928N, 17.0753700E

V roce 2019 získalo Vlastivědné muzeum v Olomouci kolekci středověké keramiky, deponovanou v dílně kamnáře Josefa Lamra z Litovle. Nový majitel domu chtěl dílnu vyklidit a oslovil okolní pamětové instituce, zda by si část původního vybavení nechtěly převzít do svých sbírek. Z pohledu archeologie byla zajímavá pouze kolekce fragmentů středověké keramiky, přidrážovaných ke dvěma kartonům. K tomuto souboru však scházely jakékoliv bližší informace. Ty se podařilo získat postupně v dalších letech od několika pamětníků. Podle jejich sdělení tuto keramiku zachránil Josef Lamr starší v 60. letech 20. století při stavbě prodejny potravin na Náměstí Přemysla Otakara v Litovli. Tento obchod se dodnes nachází v severní polovině bloku domů (parc. č. 160/2) mezi ulicemi 1. máje a Boskovickou. Pro úplnost dodejme, že v dané době zde neproběhl žádný záchranný archeologický výzkum (např. Šlězár, Faltýnek 2006, 303).

Celkem olomoucké muzeum převzalo 33 kusů keramiky (obr. 35). V kolekci výrazně převažují zlomky silnostěnných

zásobnic s kyjovitě zesílenými okraji (28 ks). Jejich vnější strany zdobí ryté vlnice nebo horizontální rýhy (obr. 35: 1, 6). Stěny zásobnic zkrášlují ryté vlnice, horizontální rýhy, šikmé vseky (obr. 35: 3) a taky jedna neúplná značka v podobě podkovy vytvořená vymačkáváním. Dna jsou šikmo hraněná a jedno z nich dosahuje průměru 302 mm. V keramické hmotě zaznamenáváme dominantní příměs granulovaného grafitu. Okraje zásobnic lze přiřadit k typu III podle V. Goše a J. Karla (1979, 164–169, obr. 1, 2), který je charakteristický pro 2. polovinu 13. století.

Stolní a kuchyňskou keramiku reprezentuje pouze pět fragmentů. Jde o trojici šikmo hraněných den a dva okraje hrnců (obr. 35: 2, 4, 5). Keramika má převážně šedou barvu a ve hmotě se nachází jemně rozemletý grafit. Oba okraje nádob jsou římsovité. První je zdoben svazkem horizontálních rýh a rýhy zdobí také plece (obr. 35: 2). Pouze tento zlomek lze přiřadit ke skupině tzv. protoštické keramiky. Druhý okraj má na vnější straně rytou vlnici a pod hrdlem se nachází řada šikmých nehtových vrypů (obr. 35: 5). Podle aktuálních poznatků o litovelské středověké keramice můžeme tuto hrčinu klást obecně do 2. poloviny 13. a počátku 14. století (srov. Šlězár 2008, 176–178; Šlězár et al. 2022, 24–29). I když neznáme bližší nálezové okolnosti prezentované kolekce, popsání konvolut doplňuje naše poznatky o nejstarším osídlení města Litovle, které bylo založeno translací v 50. letech 13. století (k tomu Šlězár 2018, 79–83).

Obr. 35. Litovel. Výběr zlomků vrcholně středověké keramiky. Kresba L. Hlubek.

Fig. 35. Litovel. Selection of high medieval pottery sherds. Drawing by L. Hlubek.

Literatura

- Goš, V., Karel, J. 1979: Slovanské a středověké zásobnice severní Moravy. *Archeologické rozhledy* XXXI(2), 163–175.
- Šlězár, P. 2008: Archeologický výzkum v suterénu budovy Městského klubu v Litovli. *Vlastivědný věstník moravský* LX(2), 167–183.
- Šlězár, P. 2018: Archeologie středověkého města. In: K. Konečný (ed.): *Litovel. Velké dějiny města. 1. Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 68–103.
- Šlězár, P., Faltýnek, K. 2006: Archeologické výzkumy sakrálních staveb v Litovli. *Archaeologia historica* 31, 303–322.
- Šlězár, P., Novák, J., Faltýnek, K. 2022: Podoba, funkce a provoz městských parcel v době lokace města Litovle na příkladu archeologického výzkumu na náměstí Přemysla Otakara čp. 777 v Litovli. *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci* 324, 19–43.